

побоюваннях (гіпертрофуються наслідки якоїсь проблеми, яку реклама пропонує негайно усунути); апеляція до жадібності (перспектива заробити, зробивши незначний попередній внесок); наголошення на виняткових властивостях чудо-препарату, що обіцяє неодмінне одужання; використання авторитетної думки відомих осіб тощо. Емоційний інтелект у поєднанні з критичним мисленням, умінням приймати зважені рішення й відмовлятися від небезпечних пропозицій допоможуть протистояти негативному емоційному впливу реклами.

Творче завдання "Розробити рекламу продуктового чи промислового товару" спонукає до написання такого рекламного тексту, який би викликав у потенційного покупця інтерес до товару і бажання неодмінно його купити. На практичних заняттях практикуються такі види творчих завдань, як створення сторінки казкового героя або відомого дитячого письменника у Facebook чи Instagram і наповнення її емоційно насиченою інформацією; робота над створенням дидактичних коміксів у програмі Pixton.

Таким чином, емоційний інтелект посідає важливе місце у структурі інфомедійної грамотності майбутнього вчителя початкової школи. Його сформованість допоможе не стати легкою жертвою інформаційного маніпулювання та фейків і навчити цьому своїх майбутніх школярів.

Список використаної літератури

1. Демченко О. П., Драбинюк С. Ю. Формування емоційної культури молодших школярів в інклюзивному освітньому просторі. *Молодий вчений*. 2022. № 12 (112), грудень. С. 65–71.

2. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності : навч.-метод. посіб. Київ : Педагогічна думка, 2012. 112 с.

І. В. Голубовська,

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри початкової освіти та культури фахової мови
(Житомирський державний університет імені Івана Франка);

Т. О. Кожухівська,

вчитель початкових класів
(Гімназія № 8 м. Бердичева Житомирської області)

"Чудування довколишнім світом" (пам'яті дитячої письменниці Марії Пономаренко)

Кожен із нас має свою "малу" батьківщину – місце, де ми народилися, вирости, де спочивають наші прашури. Любов до рідного краю матеріалізується в інтересі до його історії, до культурних традицій, до накопиченого нацією духовного досвіду в літературних і мистецьких пам'ятках різних епох. На нашу думку, дуже важливо ще змалечку знайомити дітей із

літературним краєзнавством як на уроках, так і в позаурочний час, бо це сприятиме формуванню в молодших учнів почуття патріотизму, гордості за рідній край, а також розвиватиме читацькі інтереси.

Житомирщина – край багатих творчих традицій. Особливо потужним є внесок наших земляків до скарбниці вітчизняної літератури для юних читачів. Окрасою дитячої словесності стали твори Олени Пчілки, Лесі Українки, Степана Васильченка, Максима Рильського, Всеволода Нестайка, Лариси Письменної, Миколи Яненка, Валерії Врублевської, Миколи Сингаївського, Ніни Комашні, Данила Окийченка, Василя Скуратівського, Вадима Крищенка, Валерія Шевчука та ін.

У сузір'ї славетних творців дитячої літератури гідне місце займає Марія Антонівна Григоренко, відома під творчим псевдонімом Марія Пономаренко. Майбутня письменниця народилася 8 березня 1945 року в селі Левків, розташованому неподалік від Житомира. На творчих зустрічах Марія Антонівна з великою ніжністю згадувала свій теплий батьківський дім та мальовничу красу рідного краю. На все життя письменниця пронесла любов до рідної природи, опікуючись усім суцям на землі й прагнучи передати своїм маленьким читачам турботливе ставлення до кожної рослини і тваринки. Згодом письменниця визнавала благословенними свої перші літа. "Голоднуваті, проте цікаві" [3, с. 26], які минули в повоєнні роки. З надзвичайною ніжністю вона згадувала плюскотливу річку Вільшанку, порослий акаціями та вільхами яр, маленьких хутірських друзів Галю, Настю і Гриця. "Ота долина, річка і поцяцьковані камінці у річці, на яких вигрівали спинки жабки, залишились у пам'яті назавжди, тому й завжди знаю, що родом я – з дитинства" [3, с. 26].

Пізніше десятирічна Марійка разом із батьками переїхала до обласного центру, де здобула освіту в середній школі № 30.

Після закінчення школи Марія Григоренко працювала на житомирському льонокомбінаті, заочно навчалась на факультеті журналістики Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Коли на льонокомбінаті відкрилась редакція багатотиражки "Текстильник Полісся" та радіомовлення, почала багаторічну журналістську кар'єру.

Писати юна Марія почала ще в шкільні роки. А істинне покликання відкрила в собі, вже двадцятивосьмилітній, коли, за влучним авторським спостереженням, "мішок розв'язався" і "посипались не лише казки, а й вірші" [4, с. 34].

Усе своє творче натхнення літераторка віддала дітям: власним (а Марія Антонівна випестувала трьох синів та двох онучок) і юним читачам, які відповідали улюбленій письменниці щирою любов'ю. Поліська поетеса провела багато творчих зустрічей із маленькими жителями Житомира й області; регулярно спілкувалася з вихованцями дитячих садочків та школярами; співпрацювала з міськими бібліотеками. Гарною традицією стали зустрічі письменниці зі студентами навчально-наукового інституту педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка.

У творчому тандемі з композитором Іваном Островерхим було написано дитячу оперу "Іменини кози Мокрини", музичні казки "В ліс прийшла красуня Осінь", "Зарядка для сина", "Котить заєць капустину", "Намісто для тітки Сойки", а також близько 300 пісень. Вистави за п'єсами Марії Пономаренко з успіхом пройшли в Житомирському академічному обласному театрі ляльок та прозвучали на всеукраїнському радіо.

Багаторічна письменницька праця Марії Антонівни заслужено відзначена престижними нагородами:

- премією імені Лесі Українки;
- премією імені Олени Пчілки;
- премією імені Наталії Забіли (журналу "Малятко");
- премією імені Юрія Шкрумеляка (журналу "Дзвіночок");
- премією Дж. Сороса;
- обласною літературною премією "Дідусева казка";
- обласною літературно-мистецькою премією імені Бориса Тена.

Державні відзнаки, активне публікування численних книжок кращими українськими видавництвами, широка популярність у читацьких колах – усі ці важливі для будь-якого письменника моменти не змінили ставлення поетеси до літературної творчості, не вплинули на гостроту й точність авторських спостережень, на вміння віднайти прекрасне в найбуденніших речах. Як і в далекому дитинстві, до останньої миті Марія Антонівна не припиняла радіти самому життю. І зовсім не випадково в одному з інтерв'ю мисткиня визнала, що з кожним роком її "чудування довколишнім світом" зростає [4, с. 36].

Художньому набутку М. Пономаренко притаманне жанрово-родове розмаїття. У процесі читання творів письменниці діти можуть практично ознайомитися із специфікою ліричних, епічних, драматичних та синкретичних літературних жанрів. Так, маленьким читачам припали до душі прозові казки Марії Пономаренко: "Біб і Пліт", "Весела квампанія", "Дядечко Лось і зайчик Федик", "Капці для бабусі", "Кульбабкова заметіль", "Оля, Сонко і Сонечко", "Перепілчина музика", "Подарунок", "Пригоди Чіпа та його друзів", "Совенятко і окуляри", "Сорочок та бузинові боки", "Сукня для весни". Талант драматургині розкрився в п'єсах для дітей "Горобці і Білий Котик", "Зимова казка", "Зустріч із Цигарочкою", "Капці для матусі", "Наполоханий Індик", "Оце тобі аптека", "Сіра шубка і бузковий килимок", "Славні літачкові діти".

Та найповніше свій талант Марія Антонівна реалізувала в потужній поетичній творчості. На літературних гостинах письменниця зізнавалася, що є авторкою кількох тисяч віршів. Тільки про котів, яких Марія Пономаренко обожнювала, було створено понад 300 поезій. Й у даному випадку неймовірна кількість ліричних творів зовсім не свідчить про низьку художню якість, а, навпаки, підтверджує силу й міць істинного таланту.

Тематично лірику Марії можна класифікувати таким чином:

1. Твори морального спрямування. Авторка послідовно виховує в дітей любов, повагу й турботливе ставлення до старших, особливо до рідних (бабусь, дідусів, батьків, матерів, братів, сестер). Її твори величають родину, в якій

панують справжні дружба й взаємоповага. Глибоко ліричні замальовки "Все починається з мами", "Руки золотенькі", "Скільки сонечок на світі?", "Мамині руки" сповнені ніжності й тепла любові дитини до найдорожчої людини. При цьому активні герої М. Пономаренко своїми вчинками демонструють не споглядальну, а діяльнісну любов. Так, хвилюючись про здоров'я старенької Гави, її онучка Вуглинка разом із друзями власноруч виготовила чудодійне взуття (казка "Капці для бабусі").

Також письменниця багато уваги приділяла моральному вихованню дітей. Спостережлива поетеса буквально кількома влучними штрихами могла наочно показати юним читачам, до чого, наприклад, призводять лінощі, неохайність та самозакоханість. Так звана чепуруха, героїня однойменного вірша, захоплена власною зовнішністю, занехаяла своє помешкання: "В хаті бруду – аж по вуха... Хто живе тут? Чепуруха!" [1, с. 19]. Назва твору контрастна, бо зображена тут дівчинка насправді є нечупарою.

2. Вірші, написані в традиціях обрядової лірики. Так, у збірці "Йду я в гості до діток" уміщені твори, приурочені до великих християнських торжеств і свят: Святого Миколая, Нового року, Різдва Христового, Меланії, Водохреща, Великодня, Зеленої Трійці, Івана Купала. Поетеса пропонує вірші, в яких відображено суть свята; також діти знайомляться з народними звичаями та традиціями. Напр., у поезії "Свята водичко, умий наші личка!" відтворюється предковичний обряд очищення людини водою від скверни й показується значення священного таїнства хрещення:

Свята водичко, умий наші личка!
Щоб були рум'яними,
Ніжними, духмяними.
А ми гуртом, далебі,
Низько вклонимось тобі! [2, с. 139]

3. Вірші про природу. У поетичних збірках "Вже прийшла до нас зима", "В гості вже прийшла весна", "Літо з сонечком удвох", "В ліс прийшла красуня осінь", "Всі чотири пори року" тощо авторка захоплює читачів цікавими історіями про нескінченні зміни, що відбуваються з тваринами, рослинами та з неживою природою в різні пори року. У кожному зі згаданих циклів обов'язково представлені улюблені малечею загадки, напр.:

Дарує осінь залюбки
Ці дивні квіти-зірочки (Айстри).
Має ясну жовту вроду
Миле сонечко городу (Сонях).
В густій кроні дуба-тата
Дозрівають... (Жолудята) [2, с. 122–123].

4. Твори для дошкільнят та учнів початкової школи. У чудових читанках "Де ростуть Котигорошки", "Подарунок", "Жайвір", "Усміхнений сонях", "Перлинка", "Сонячна країна – моя Україна" представлені віршовані й прозові казки, пейзажна лірика, лічилки, мирилки, пісні-нісенітниці, загадки, п'єси-мініатюри, гуморески та ін. На думку О. Ящук, читанки Марії Пономаренко

пробуджують у школярів інтерес до читання, а з іншого – в цікавій формі навчають дітей рахувати, мислити, робити самостійні висновки, закріплюють різноманітні знання, вміння та навички, розвивають спостережливість та допитливість [5].

Чимало творів багато Марії Пономаренко безпосередньо спрямовані на початкову школу. Це й авторські читанки, і поетичні збірки "Раз – ромашка, два – ромашка...", "Від 1-го до 10-ти", "Щоб не трапилось біди, пам'ятай про це завжди!". На уроках навчання грамоти стане у пригоді віршована абетка "І в городі, і в саду – всі я літери знайду". Як бачимо, в азбуці опоетизовані добре знайомі українським дітям садок та город. Запам'ятати літери алфавіту малечкам допомагають звичайнісінькі, на перший погляд, вишні, яблука, жоржини, петрушка та кріп. Проте талановите письменницьке перо перетворює буденні овочі, фрукти, зелень та квіти в чарівні й неповторні образи.

Отже, у своїй високохудожній творчості Марія Пономаренко послідовно підносила українську мову та культуру; ушляхетлювала родину як основу нашого народу; послідовно виховувала в дітках моральні чесноти; закликала бережливо ставитися до природних багатств.

Список використаної літератури

1. Пономаренко М. Усміхнений сонях : читанка-хрестоматія з "Основ здоров'я". 1-4 класи : навч. посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. 136 с.
2. Пономаренко М. Сонячна країна – моя Україна : читанка-хрестоматія з курсу " і Україна". 1-4 класи : навч. посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. 152 с.
3. Пономаренко М. Я родом з дитинства... *Пономаренко М. Я родом з дитинства : відгуки, рецензії, інтерв'ю*. Житомир : Рута, 2010. С. 26–27.
4. Шевчук А. Усміхнені соняхи. *Пономаренко М. Я родом з дитинства : відгуки, рецензії, інтерв'ю*. Житомир : Рута, 2010. С. 31–37.
5. Ящук О. Вивчення творчості Марії Пономаренко на уроках позакласного читання в початковій школі. *Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті*. URL : http://eprints.zu.edu.ua/31815/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%AF%D1%89%D1%83%D0%BA.PDF (дата звернення: 2 жовтня 2023 року).